

Sisällysluettelo

Taustaa oppaasta	3
1. Kestävä kehitys.....	3
2. Miksi Kestävä kylä -suunnittelukortit?	6
3. Kuinka pelikortit kehitettiin?	7
4. Harjoituksia	8
4.1 Millaista toimintaa on meidän kylällä?	8
4.2 Taidot ja voimavarat.....	9
4.3 SWOT-analyysi	11
5. Esimerkkikuvio Kylä osana kokonaisuutta -harjoituksen tuloksista – keltaiset kortit.....	14
Keltaisten korttien lähteet	15
Sinisten korttien lähteet	20
Lähteet.....	25

Kestävä kylä, Suunnittelukortit, Oppaan taustamateriaali

Julkaisija: Hämeen Kylät ry, Länsi-Uudenmaan Kylät ry,
Päijät-Hämeen kylät ry, Varsinais-Suomen Kylät ry

Kuvat: Minna Mujunen

Taitto: Päijät-Hämeen koulutuskeskni, viestintä- ja markkinointipalvelut

Hämeen ELY-keskus rahoittaa julkaisua.

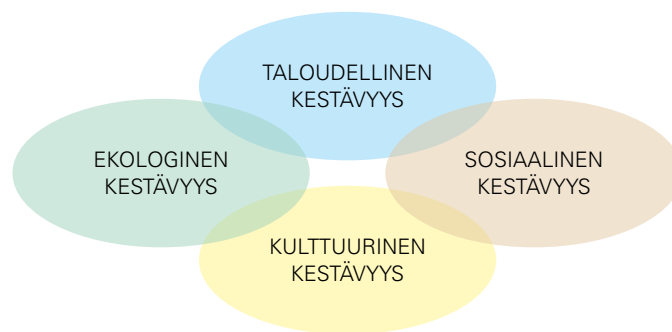
Tietosisällöstä vastaa Koulutuskeskus Salpaus/Kylä välittää -hanke

Taustaa

Kestävän kylä-suunnittelukortit perustuvat Walesissa, Isossa-Britanniassa, 2000-luvun alussa kehitettyyn Sustainability tool -menetelmään, jonka tarkoitus on edistää kestävä kehitystä osana kylien kehittämistä. Alkuperäisen menetelmän loivat yhteistyössä PLANED (Pembrokeshire Local Action Network for Enterprise and Development, alueellinen maaseudun paikallistoiminnan kehittämissyhdistys) ja NEF (the New Economics Foundation, talouteen painottunut ideahautomo). PLANEDilla oli tietämystä kylien kehittämisestä ja NEFillä puolestaan erilaisten yhteiskunnallisten ja ammatillisten keskustelupelien suunnittelusta.

1. Kestävä kehitys

On olemassa useita määritelmiä sanaparille ”kestävä kehitys”. Useimmiten otetaan huomioon kestävän kehityksen eri ulottuvuudet, mikä tarkoittaa, että kehityksen tulee olla niin ekologisesti, sosiaalisesti, kulttuurisesti kuin taloudellisestikin kestävä. Tämän tyyppistä jakoa noudattaa esimerkiksi Suomen kestävän kehityksen toimikunnan määritelmä (1994). Sen mukaan kestävä kehitys on ekologisesti kestävä, yhteiskunnallisesti oikeudenmukaista ja ihmisen henkisesti uudistavaa kehitystä.

Kestävän kehityksen perusehto on ekologinen kestävyys eli luonnon monimuotoisuuden säilyminen ja ihmistoiminnan sopeuttaminen luonnonvaroihin ja luonnon sietokykyyn. Taloudellinen kestävyys tarkoittaa tasapainoista kasvua, joka ei perustu velkaantumiseen tai varantojen hävittämiseen. Kestävä talous on myös sosiaalisesti oikeudenmukaista. Se takaa kaikille maailman ihmisille nyt ja tulevaisuudessa yhdenvertaiset mahdollisuudet hyvinvointiin ja elämän perusedellytyksiin, kuten ravintoon, puhtauteen ja lämpöön. Sosiaalinen kestävyys pitää sisällään talouteen liittyvien

tekijöiden lisäksi kaikille yhtäläisen mahdollisuuden tasa-arvoiseen osallistumiseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Kulttuurinen kestävyys liittyy vapaaseen henkiseen toimintaan, kulttuurien moninaisuuteen ja niiden jatkuvuuteen sukupolvelta toiselle.

On useita tapoja arvioida sitä, toteutuuko kestävä kehitys käytännössä arjen tilanteissa. Ainakin alla olevat asiat (soveltaen Salonen 2010) kannattaa ottaa huomioon silloin, kun paikallista toimintaa halutaan kehittää kestävämpään suuntaan. Tämä luettelo on myös ollut pohjana suomalaisten suunnittelukorttien sisältöä suunniteltaessa.

1) Paikallistalouden ja tuotteiden laadun huomioon ottaminen valinnoissa

- Ekologisen kehityksen kärjessä olevien yritysten suosiminen
- Pienyritysten ja paikallisten yritysten palveluiden ja tuotteiden suosiminen
- Luonnonmukaisen ja eläinten elinolojen huomioivan maataloustuotannon suosiminen
- Ympäristömerkittyjen tuotteiden, laitteiden ja materiaalien suosiminen
- Energiatohokkuus tuotteiden, laitteiden ja materiaalien valmistuksessa ja käytössä
- Kierrätysmateriaalien ja luonnonmateriaalien suosiminen
- Valmistuksessa syntyneen jätteen laadun ja määrän huomioon ottaminen ostovalintaa tehtäessä

2) Yhteenkuuluvuuden ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edistäminen

- Sosiaalinen osallisuus (avoimen, yhteistoimintaa ja osallistumisen mahdollisuuksia suosivan ilmapiirin luominen ja ylläpitäminen, erityisenä haasteena yhteiskunnan vähäosaiset)
- Kansalaisyhteiskunnan vaaliminen (demokratian toteutuminen ja osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien edistäminen sekä jo olemassa olevien mahdollisuuksien hyödyntäminen)
- Yhteisöllisyys (ihmisten välisen yhteyden, kohtaamisen ja yhteistoimintaan osallistumisen vaaliminen)
- Ylisukupolvisuus (sukupolvien välisen yhteyden vaaliminen ja erityisesti ikääntyvien ihmisten huomioon ottaminen)
- Yhdenvertaisuus ja suvaitsevaisuus (esimerkiksi vajaakuntoisten, pitkäaikaistyöttömien, maahanmuuttajien, etnisten vähemmistöjen ja seksuaalivähemmistöjen hyväksyminen ja heidän oikeuksiensa turvaaminen)

3) Henkisen pääoman lisääminen

- Omistamisen merkityksen väheneminen (painopisteen siirtyminen omistamisesta aineettomien asioiden arvostamiseen eli henkisten asioiden suosiminen materiaalistien kustannuksella)
- Vapaaehtoistyö (omien mahdollisuuksien ja voimavarojen käyttö esimerkiksi vanhusten, syrjäytymisuhassa olevien nuorten, maahanmuuttajien tai vajaakuntoisten hyväksi)
- Kouluttautumismahdollisuuksien joustava ja laaja-alainen hyödyntäminen

4) Harkitseva kuluttaminen

- Korjauskelpoisuuden huomioon ottaminen tuotteen valintakriteerinä
- Turhien tuotepakkausten välttäminen ja kierrätysmateriaalien suosiminen pakkausmateriaalina
- Turhan kuluttamisen välttäminen, oman ja lähialueen tuotannon suosiminen mm. ruoan ja energian osalta
- Tavaroiden ja laitteiden uusiminen vasta niiden rikkoonnuttua korjauskelvottomiksi
- Tilojen suunnittelu muunneltaviksi, jotta niitä voidaan käyttää mahdollisimman moniin eri tarkoituksiin

5) Energia ja ympäristö

- Huomion kiinnittäminen rakennusten sisälämpötilaan eli lämmitysenergian säästäminen
- Sähkön säästäminen
- Veden säästäminen
- Uusiutuvien energiamuotojen suosiminen, paikallinen energiantuotanto
- Luonnon monimuotoisuuden vaaliminen ja edistäminen

6) Terveiden vaaliminen ja yhteisöllisyys

- Yhteisöllisyys (ihmisten välisen yhteyden, kohtaamisen ja yhteistoiminnan vaaliminen)
- Terveyttä edistävien elämäntapojen suosiminen ja helpottaminen: kohtuullinen työn määrä (myös vapaaehtoistyön), paikat ja mahdollisuudet lähiliikunnalle (kevyen liikenteen väylät, urheilukentät, kuntopolut, yhteiset urheilu- ja ulkoilutapahtumat, jumpparyhmät jne.)
- Kansanterveys (kansanterveydellisten uhkien – kuten sydän- ja verisuonisairaudet ja ylipaino – tietoinen välttäminen ravinnon laadun ja määrän avulla)

2. Miksi kestävän kehityksen pelikortit?

PLANED kehitti alkuperäisen menetelmän auttaakseen paikallisyhteisöjä ja kyliä ymmärtämään kestävästä kehityksestä ja ottamaan sen osaksi suunnittelu- ja kehitysprosessiaan. Pidettiin tärkeänä, että menetelmän avulla saatuja tuloksia voidaan lisäksi käyttää apuna silloin, kun rahoittajille pitää perustella jonkin projektin tai hankkeen hyötyjen laajuutta tai kestoja. Suomalaisten kestävän kehityksen pelikorttien tavoite on samankaltainen: tarkoitus on tarjota kylien ja muiden yhteisöjen kehittämistyöhön käyttökelpoinen, motivoiva ja muunneltava menetelmä, jonka avulla voidaan lisäksi edistää kestävästä kehityksestä.

Kestävän kehityksen pelikorttien kääntämisen ja suomalaisen kyläsuunnitteluun soveltamisen taustalla on Hämeessä, Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa toteutettava Kylä välittää -hanke. Se on koulutuskeskus Salpauksen sekä neljän maakunnallisen, paikallista kylätoimintaa edistävän, kylien yhteenliittymän, Päijät-Hämeen Kylät ry:n, Varsinais-Suomen Kylät ry:n, Länsi-Uudenmaan Kylät ry:n ja Hämeen Kylät ry:n, yhteinen hanke. Hanke toteutetaan 2.3.2009 ja 31.12.2012 välisenä aikana. Kylä välittää -hankkeella on kaksi päätavoitetta: 1) kylät toteuttavat lähidemokratiaa ja 2) maakunnittain kootaan ja toteutetaan paikallistoimintaohjelma. Kylätasolla paikallista vaikuttamista halutaan lisätä muun muassa kyläsuunnitelmia laatimalla ja uudistamalla sekä edistämällä kylien ja kuntien yhteistyötä. Maakunnalliset toimintaohjelmat puolestaan laaditaan hankkeen puitteissa kylien kehittämistarpeiden pohjalta. (Kylä välittää -hanke 2009, 1 – 4.)

Kylä välittää -hankkeeseen kestävän kehityksen pelikortit istuvat luontevasti, sillä niitä käytetään apuna kyläsuunnitelmien laadinnassa ja siten laajemmin tarkasteltuna lähidemokratian edistämisessä. Hämeen Kylät ry:n kyläasiamies Elina Leppänen tutustui menetelmään Walesissa PLANEDin järjestämässä kyläsuunnitteluseminaarissa. Korttimenetelmästä oli saatu Walesissa hyviä kokemuksia jo noin 50 kylän ja paikallisyhteisön suunnittelussa. Leppänen halusi tuoda suunnittelukortit Suomeen, koska kyseessä oli hänen mukaansa (sähköpostiviesti 4.4.2011) menetelmä, jonka avulla ”kyliä voidaan johdatella miettimään kylänsä tulevaisuutta kauaskantoisesti... ulkopuoliset kehitystrendit [mm. kestävä kehitys ja ilmastonmuutoksen haasteet] huomioiden. Julkisessa keskustelussahan on maaseutua ja haja-rakentamista mollattu asuinpaikkana juuri ilmastoasioiden näkökulmasta. Kylien pitäisi osoittaa, että asia ei todellakaan ole niin yksinkertainen. Asukas-suunnittelussa olisikin ohjaajan kannustettava miettimään yhteisön, kuten myös yksilöiden, toimintaa kestävän kehityksen näkökulmasta”.

Länsi-Uudenmaan Kylät ry:n kyläasiamies Pirkko Kaskinen lisää, että ”suomalaistamishankkeeseen lähdettiin, koska se vaikutti mielenkiintoiselta ryhmätyömenetelmältä... [Tavoitteena] on, että siitä tulisi keino saada ihmisiä tasapuolisesti osallistumaan keskusteluun ja avaamaan ajatuksia uusillekin urille... jotain uutta vanhojen ryhmätyötekniikoiden rinnalle.” (Kaskinen, sähköpostiviesti 2.4.2011.)

3. Kuinka pelikortit kehitettiin?

Suomalaiset Kestävä kylä -suunnittelukortit on kehitetty edellä mainitun walesilaisen menetelmän pohjalta. Tarkoituksena on ollut suunnittelukorttien saattaminen suomalaisiin oloihin sopiviksi ottaen huomioon suomalaisten kylien lähtökohdat ja niitä ympäröivän toimintakentän – ei niinkään alkuperäisen menetelmän kääntäminen sanasta sanaan.

Opas on tarkoitettu kyläasiamiehille ja muille vastaavissa tehtävissä toimiville asiantuntijoille, jotta he voivat perehtyä tähän suunnittelumenetelmään. Peliin on hyvä tutustua käytännössä sillä se havainnollistaa ja siten helpottaa menetelmän käyttöönottoa.

Suomalaisten suunnittelukorttien ja toimintaohjeiden laatiminen toteutettiin Hämeen ammattikorkeakoulun kestävä kehityksen koulutusohjelmassa opinnäytetyönä Kylä välittää -hankkeen tilauksesta. Opinnäytetyön tekijä oli Siina Hara. Kylätoiminnan tuntemusta prosessiin toivat mm. kyläasiamiehet Pirkko Kaskinen Västnylands Byar rf – Länsi-Uudenmaan Kylät ry:stä, Elina Leppänen Hämeen Kylät ry:stä, Tauno Linkoranta Varsinais-Suomen Kylät ry:stä sekä Liisa Helanto Päijät-Hämeen Kylät ry:stä. Yhteistyöllä haluttiin varmistaa menetelmän käytännölläheisyys ja käyttökelpoisuus Suomessa.

Käytännössä menetelmä muokattiin aineistonkeruun, suunnittelupalaverien, asiantuntijahaastattelujen sekä menetelmän testausten yhdistelmänä. Kehitystyö alkoi vuoden 2011 alussa ja saatettiin nykyiseen muotoonsa saman vuoden syksynä.

Oppaassa kuvattua menetelmää ei välttämättä tarvitse toteuttaa kokonaisuudessaan, vaan yksittäisiä harjoituksia voidaan tehdä itsenäisesti tai osana jotain toista suunnittelumenetelmää. Vaikka käsikirjassa viitataan kyliin ja kyläsuunnitteluun, voidaan sinisiä ja keltaisia kortteja käyttää ajatusten ja keskustelun herättäjinä yhtä hyvin vaikkapa kaupunginosayhdistyksissä tai koululuokissa. Lisää käyttökohteita saa vapaasti keksiä!

4. Harjoituksia

Walesilaisessa menetelmässä oli joitain kiinnostavia ryhmätyömenetelmiä, jotka eivät mahtuneet mukaan oppaaseen. Ne olivat kestoltaan pidempiä tai suomalaisittain liian avoimia esimerkiksi ”Taidot ja voimavarat” -osio, jossa jokainen kirjoittaa näkyviin, missä on hyvä ja mitä osaa. Suomalaisten vaatimattomuus tekee tästä tehtävästä haasteellisen. Haluamme kuitenkin esitellä ne, sillä joissa tilanteissa niillä voi oivallisesti täydentää Kestävä kylä -suunnittelukorttien käyttöä. Ne soveltuvat hyvin esimerkiksi silloin, kun ryhmässä on paljon henkilöitä, jotka eivät entuudestaan tunne kylää tai sen ihmisiä hyvin.

4.1 Millaista toimintaa on meidän kylällä?

TARKOITUS

Selvittää kokonaistilannetta kylällä. Yhdessä saadaan nopeasti kerättyä ajantasaiset tiedot toimijoista ja toiminnasta kylällä.

OHJEET

1. Ohjaaja kirjoittaa kunkin alla luetelluista 17 kysymyksestä järjestysnumeroineen omalle julistepaperilleen. Julisteet asetetaan seinille ympäri huonetta.
2. Osallistujat kiertävät julisteelta toiselle vastaten kysymyksiin järjestyksessä. Osa kysymyksistä viittaa edeltävään kysymykseen, joten ne kannattaa käydä läpi numerojärjestyksessä. Jokaista osallistujaa pyydetään kirjoittamaan kuhunkin kysymysjulisteeseen ainakin yksi vastaus. Näin kaikkiin kysymyksiin saadaan vastauksia, kaikki osallistujat saadaan pohtimaan erilaisia asioita ja ideat lähtevät kehittymään.
3. Jos vastaus, jonka osallistuja olisi halunnut antaa, on jo kirjattu, voi vastauksen perään laittaa viivan. Merkintöjä voidaan jatkaa tukkimiehen kirjanpitona. Näin erottuvat myös yleisesti tärkeimmiksi koetut asiat.

KYSYMYKSET

Punaisella kirjoitetut esimerkit on tarkoitettu vetäjille selventämään, millaisista asioista on kyse. Niitä ei siis kirjoiteta julisteisiin.

1. Mihin harrastustoimintaan osallistutte omalla kylällä? *Esimerkiksi pyöräily, kävely, jalkapallo, jooga jne.*
2. Mitä toimintaa lähialueella on tällä hetkellä?
3. Missä alueen ryhmät ja kerhot kokoontuvat?
4. Mihin harrastus- tai vapaa-ajan aktiviteetteihin haluaisitte osallistua lähialueella?

5. Mitä niiden toteuttamiseksi tarvitaan?
6. Mitä kylässä voitaisiin tehdä asukkaiden fyysisen hyvinvoinnin edistämiseksi?
Esimerkiksi lisätä harrastusmahdollisuuksia jne.
7. Mitä erityispiirteitä lähialueen luonnonympäristöllä on? *Tällä tarkoitetaan sellaisia luontokohteita, jotka koetaan viihtyisiksi tai arvokkaiksi ja jotka halutaan säilyttää. Esimerkiksi suojeltuja lintujärviä, puistoja, luonnonpuistoja, erityisen kauniita maisemia jne.*
8. Mitä kulttuuriperinnön tai historian kannalta arvokkaita kohteita alueella on? *Tämä voi tarkoittaa hautausmaita, kirkkoja, vanhoja rakennuksia jne.*
9. Järjestetäänkö alueella jätteen lajittelua, kierrätystä tai kompostointia?
10. Mitä tiloja tai välineitä tarvittaisiin niiden edistämiseksi?
11. Mitä teette ympäristönne (luonnonympäristön sekä rakennetun) kohentamiseksi tai suojelemiseksi? *Esimerkiksi osallistutte ympäristön- tai kulttuurikohteen suojele-yhdistyksen toimintaan.*
12. Mitä julkisia palveluita kylällä on? *Tämä voi tarkoittaa mitä tahansa kirjastoautoista terveyspalveluihin.*
13. Mitä paikallisia palvelu-, vähittäismyynti- tai muiden toimialojen yrityksiä alueella toimii? *Tähän kuuluvat esimerkiksi kampaamot, maatilat, pankit, baarit, postitoimistot, kahvilat, ruokakaupat tai vaatekaupat ja linja-autot.*
14. Mitkä ovat paikallisesti tärkeimmät työllistäjät?
15. Miten paikallisista asioista tiedotetaan? *Kyse voi olla esimerkiksi uutiskirjeistä, ilmoitustauluista, sanomalehdistä jne.*
16. Mistä asioista kylässä olette ylpeitä ja mitä haluaisitte juhlistaa tai muistaa?
17. Liittyykö kylään jotain muuta huomionarvoista, jota ei tullut esiin aiemmissa kysymyksissä?

4.2 Taidot ja voimavarat

TARKOITUS

Selvittää, mitä kyläläiset osaavat, voivat ja haluaisivat tehdä. Selvittää minkälaisia taitoja ja voimavaroja yhteisöstä löytyy. Saadaan koottua tietopankki siitä, millaista potentiaalia kylällä on. Huomataan, että kaikilla on jotain annettavaa.

OHJEET

1. Illan ohjaaja kirjoittaa kunkin alla olevista otsikoista (Ihmissuhdetaidot, Tieto- ja viestintätaidot jne.) muutaman esimerkin kera omille julistepapereilleen. Julisteet asetetaan ympäri huonetta (lopussa malli)
2. Osallistujat kulkevat vuorollaan kunkin julisteen kautta ja kirjoittavat nimensä niitä taitoja kuvaavien otsikoiden alle, joita kokevat itsellään olevan.
3. Mikäli jostain osallistujasta tuntuu, ettei jotain hänen kylän kannalta tärkeää taitoaan ole mainittu, kyseinen taito voidaan kirjata erilliselle fläppipaperille.

(Osion kokonaiskesto 20 min.)

JULISTEIDEN OTSIKOT

IHMISUHDETAIDOT

Esimerkiksi: neuvottelutaito, suostuttelutaito, ihmisten yhdistäminen, ihmisten innostaminen, myyntitaito, taito opettaa tai kouluttaa, ystäväpalvelu

TIETO- JA VIESTINTÄTAIDOT

Esimerkiksi: kirjeiden kirjoittaminen, lehdistötiedotteet, muistion kirjoittaminen, yleisölle puhuminen, puheenjohtajana toimiminen, tekstinkäsittely, tutkimusten ja selvitysten teko

ORGANISOINTITAIDOT

Esimerkiksi: tapahtumien, työvuorolistojen, aikataulujen, taulukkolaskennan, tietokantojen, esityslistojen ja tapaamisten järjestäminen

BUDJETOINTI- JA TALOUSTAIIDOT

Esimerkiksi: kirjanpito, tilinpito, avustusten tai rahoituksen kerääminen, budjetin hoitaminen

TAITEELLISUUS

Esimerkiksi: graafinen suunnittelu, maalaaminen, draama, tarinankerronta, laulaminen, säveltäminen

KÄYTÄNNÖN TAIIDOT

Esimerkiksi: nikkarointi, ompelu, puutarhanhoito, autolla ajaminen, leipominen

HOIVA-ALAN OSAAMINEN JA OHJAUSTAIIDOT

Esimerkiksi: lapset, nuoret, ikääntyneet, eläimet, neuvonta, hoitotyö

TEKNISET TAIDOT

Esimerkiksi: arkkitehtuuri, maanmittaus, yhdyskuntasuunnittelu, maisemansuunnittelu

HARRASTUKSET

Esimerkiksi: jalkapallo, koripallo, kuntoilu

MITÄ VOIMAVAROJA VOIN TARJOTA

Esimerkiksi: toimitiloja, kuljetuksia, tulostusvälineitä, tietokoneen, aikaa hallinnollisiin tehtäviin, paikallistuntemusta, rahoitusta, aikaa, innostusta

ESIMERKKIJULISTE

Illan ohjaaja kirjoittaa julisteeseen valmiiksi alla mustalla kirjoitetut tekstit. Punaiset tekstit ovat esimerkkejä siitä, miten taulukko täytetään. Kullekin kymmenestä yllä luetellusta taitoryhmästä tehdään oma juliste.

KÄYTÄNNÖN TAIDOT	
Esimerkiksi nikkarointi, ompelu, puutarhanhoito, autolla ajaminen	
Nimi	Taito
<i>Maija Meikäläinen</i>	<i>Ompeleminen ja virkkaus</i>
<i>Kerttu Kyläläinen</i>	<i>Puutarhanhoito, tiskaaminen, kodinhoito</i>

4.3 SWOT-analyysi

SWOT-analyysi (Strengths eli vahvuudet, Weaknesses eli heikkoudet, Opportunities eli mahdollisuudet ja Threats eli uhat) on menetelmä, jonka tuloksia hyödynnetään erilaisten haasteiden, ongelmien ja mahdollisuuksien tunnistamisessa ja arvioinnissa sekä ratkaisujen kehittämisessä.

TARKOITUS

Määrittää ja kuvailla esimerkkien avulla, mitkä ovat osallistujien mielestä yhteisön heikkoudet, uhat, vahvuudet ja mahdollisuudet. Vahvuudet ja heikkoudet liittyvät nykytilanteeseen ja ovat yhteisön sisäisiä tekijöitä. Uhat ja mahdollisuudet ovat yhteisön ulkopuolelta tulevia asioita, jotka saattavat vaikuttaa yhteisöön.

Vahvuudet: Asioita, joissa yhteisönne on hyvä; asioita, jotka tuntuvat hyviltä. Esimerkiksi: ”Kylämme yhdistykset toimivat hyvin.”

Heikkoudet: Mistä on puutetta? Asioita, jotka tuottavat pettymystä tai lannistavat. Esimerkiksi: ”Nuorisolle ei ole järjestetty toimintaa kylässämme.”

Uhat: Minkälaisia suuntauksia on olemassa? Uhat liittyvät usein lainsäädäntöön, viranomaispäätöksiin ja maailmanlaajuisiin kehityssuuntauksiin sekä ilmiöihin. Esimerkiksi: ”Palvelut keskitetään suuriin yksiköihin.”, ”Arvomaailma muuttuu eikä talkoohenkeä enää ole.”

Mahdollisuudet: Ulkoapäin tulevia tekijöitä, jotka luovat edellytyksen positiiviseen muutokseen. Esimerkiksi: ”Kansallispuisto ja sen opastuskeskus kylän naapurissa.” ”Maaseudun viehätysvoiman lisääntyminen.”

Tästä vaiheesta saadaan kirjallista aineistoa kyläsuunnitelman pohjaksi. Vaihe on tärkeä, sillä sen avulla luodaan pohjaa suunnittelulle.

OHJEET:

1. Osallistujat pysyvät 4–6 hengen pöytäryhmissään. Ohjaaja jakaa kullekin ryhmälle eri värisiä post it -tarralappuja ja neljä fläppipaperia. Kukin post it -tarralapun väri kuvaa eri ominaisuutta ennalta sovitusti, esimerkiksi vaaleanpunainen heikkouksia, oranssi uhkia, violetti vahvuuksia ja vihreä mahdollisuuksia. Ryhmän kirjuri kirjoittaa yhden fläppipaperin ylälaitaan otsikoksi ”Heikkoudet”, toiseen ”Uhat”, kolmanteen ”Vahvuudet” ja neljänteen ”Mahdollisuudet”.
2. Jokainen osallistuja pohtii alkuun itsenäisesti, mitä heikkouksia hänen mielestään TÄLLÄ HETKELLÄ kylään liittyy. Seuraavaksi hän kirjaa ylös niistä kolme tärkeintä, kunkin omalle tarralapulleen. Tarralaput kiinnitetään otsikolla ”Heikkoudet” varustetulle fläppipaperille. Samoin toimitaan uhkien, vahvuuksien ja mahdollisuuksien suhteen. Mahdollisuuksia saa kirjata enemmänkin kuin kolme, niin monta kuin mieleen tulee! (10 min.)
3. Seuraavaksi keskustellaan post it -lappujen sisällöistä ryhmässä käymällä läpi jokainen fläppipaperi kerrallaan. Tarralaput asetetaan fläppipaperilla ryhmiksi aihepiirien mukaan. (10 min.)
4. Ryhmä valitsee joukostaan yhden henkilön, joka kertoo muille ryhmille yhteenvedon ryhmän tuotoksista. (10 min.)

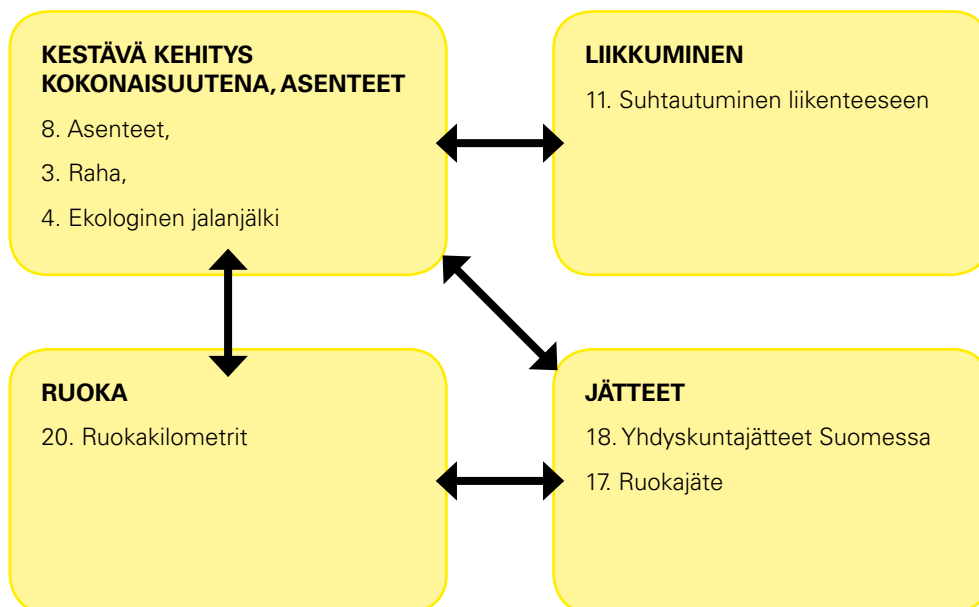
(Osion kokonaiskesto 30 min.)

ESIMERKKI SWOT-ANALYYSISTÄ:

<p>HEIKKOUEDET – yhteisön sisäiset ongelmakohdat, jotka korjataan tai niiden vaikutukset minimoidaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Taloudelliset – etäisyys kaupoista, yritystuen ja investointien puute, ei koulutusmahdollisuuksia, riittämättömät johtamistaidot, ei ole sopivia kohtuuhintaisia liiketiloja... • Puuttuu luottamus paikalliseen osaamiseen • Huonot yhteydet: tiet, rautatiet, tietoliikenne. • Huono matkailuinfrastruktuuri • Huono maatalousmaa, joka tarjoaa vain vähän mahdollisuuksia erilais- tua tai tuottaa lisäarvoa. • Taitojen ja koulutuksen puute estää paikallisia asukkaita hyödyntämästä mahdollisuuksia. 	<p>UHAT – ulkoa päin tulevia asioita, joilta tulee suojautua</p> <ul style="list-style-type: none"> • Paikallisten mahdollisuuksien hyväksikäyttö ilman, että paikalliset asukkaat hyötyvät niistä. • Vero- ja lakirajoitteet • Ympäristön pilaantuminen
<p>VAHVUUDET – yhteisön sisäisiä asioita, jolle rakennetaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alueen ympäristön erityispiirteet: vuoret, järvet, joet, metsät, maa- seutu, rannikko, maisemat. • Alueen luonnonvarat: mineraalit, metsät, vesi, maatalousmaa, luonto, kulttuuriperintö. • Julkiset organisaatiot: kansalliset, alueelliset ja paikalliset. • Yliopistot, ammattikorkeakoulut, erilaiset oppilaitokset ja koulutus- keskuskeskukset • Taidot ja voimavarat -osiossa esiin tuleva osaaminen • Ihmiset: heidän tietonsa ja taitonsa 	<p>MAHDOLLISUUDET – yhteisön ulkopuolelta tulevia asioita, joihin voidaan tutustua ja joita voidaan hyödyntää</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alueen ympäristön erityispiirteiden ja luonnonvarojen kehittäminen ja parantaminen. • Arvomaailman muutokset: luonnon ja maaseudun arvostus • Tiedon saanti erilaisten oppilaitos- ten ja koulutuskeskusten kautta • Kiinnostus lähiruokaan kasvaa • Uusiutuvien energiamuotojen hyödyntämisen tarve

5. Esimerkkikuvio Kylä osana kokonaisuutta -harjoituksen tuloksista – keltaiset kortit

Korttiryhmien keskinäiset yhteydet on merkitty nuolilla.

Keltaisten korttien lähteet

1. KESTÄVÄN KEHITYKSEN MÄÄRITELMÄ

Bruntland, G. 1987. Our common future: The World Commission on Environment and Development. Oxford: Oxford University. Sivu 43.

2. HAASTEITA KESTÄVÄLLE KEHITYKSELLE SUOMESSA

Suomen kestävä kehityksen toimikunta 2006. Kohti kestäviä valintoja. Kansallisesti ja globaalisti kestävä Suomi. Kansallinen kestävä kehityksen strategia. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 5/2006. Viitattu 9.3.2011. <http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=53983>

3. RAHA

The New Economics Foundation (NEF) 2005. Democs kit on climate change. NEFin keskustelupeli ilmastonmuutoksesta.

Koko puhe suomennettuna esimerkiksi: Pääkaupunkiseudun Kierratyskeskus Oy 2010.

Intiaanipäällikkö Seattlen vastaus Suurelle Valkoiselle Päällikölle. Viitattu 20.4.2011:

http://www.kierratyskeskus.fi/hankkeet/uusi_elama/mietelauseita/seattlen_vastaus/

4. EKOLOGINEN JALANJÄLKI

Living Planet Report 2010 – Biodiversity, biocapacity and development. 2010. WWF.

Viitattu 24.1.2011. http://www.wwf.fi/wwf/wwf/uploads/pdf/WWF_Living_Planet_Report_2010.pdf

5. KESTÄVYYDEN KOLME NÄKÖKULMAA

Ympäristöministeriö 2011. Mitä on kestävä kehitys. Viitattu 11.4.2011.

<http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=22119&lan=FI>

6. VÄLINPITÄMÄTTÖMYYS

Suomen luonnonsuojeluliitto ry 2010. Ekoenergian osuus sähkömarkkinoilla uuteen

ennätykseen. Viitattu 24.1.2011. <http://www.ekoenergia.fi/uutiset/ekoenergian-osuus-sahkomarkkinoilla-uuteen-ennatukseen>

7. USKOMUKSIA

Nimimerkki skrahilpari 2008. Jätteiden lajittelu ja biojätteiden keräily turhaa touhua.

Mielipidekirjoitus Tiede-lehden Internet-keskustelupalstalla. Viitattu 11.4.2011.

<http://www.tiede.fi/keskustelut/viewtopic.php?f=9&t=20551&view=previous>

8. ASENTEET

Haavisto, I. & Kiljunen, P. 2011. Maailman paras maa – EVAn kansallinen arvo- ja

asennetutkimus 2011. Viitattu 4.4.2011.

<http://www.eva.fi/wp-content/uploads/2011/03/Maailman-paras-maa.pdf>

9. EHKÄ SE MENEÉ POIS

The New Economics Foundation (NEF) 2005. Democs kit on climate change.

NEFin keskustelupeli ilmastonmuutoksesta.

10. MEIDÄN VASTUUMME

The New Economics Foundation (NEF) 2005. Democs kit on climate change.

NEFin keskustelupeli ilmastonmuutoksesta.

11. SUHTAUTUMINEN LIIKENTEESEEN

- 1) Liikenne- ja viestintäministeriö & Tiehallinto ja Ratahallintokeskus 2007. HLT faktakortti 4. Joukkoliikenne kotimaassa. Henkilöliikennetutkimus. Viitattu 11.4.2011. <http://www.hlt.fi/joukkoliikenne.pdf>
- 2) Tiehallinto 2007. Joukkoliikenteen houkuttelevuuden ja käytön lisääminen liikkujaryhmittelyn avulla kaupunkiseuduilla. Viitattu 11.4.2011. <http://www.tiehallinto.fi/pls/wwwedit/docs/15538.PDF>
- 3) Vainio, A. 2011. Bussivuorot vähenevät ennusteita nopeammin. 5.8.2011. Maaseudun tulevaisuuden verkkolehti. Viitattu 13.8.2011. http://www.maaseuduntulevaisuus.fi/uutiset/paa uutiset/08/fi_FI/Bussivuorot_vahenevat/

12. EPÄTERVEELLISEN RAVINNON VAIKUTUS

The New Economics Foundation (NEF) 2005. Democs kit on climate change. NEFin keskustelupeli ilmastonmuutoksesta.

13. YLIPAINON HINTA

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2010. Ylipainon vähentäminen leikkaa tehokkaasti terveydenhuollon menoja. Viitattu 23.1.2011. <http://www.thl.fi/doc/fi/22730>

14. VALMISRUOKA

Kupiainen, T. & Järvinen, E. 2009. Miksi kuluttaja ostaa valmisruokaa? Valmisruokien valintaan vaikuttavat tekijät eri kuluttajaryhmissä. Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT:n selvityksiä 174. MTT. Viitattu 3.4.2011. <http://www.mtt.fi/mtts/pdf/mtts174.pdf>

15. NOIDANKEHÄ

The New Economics Foundation (NEF). n.d. Ghost Town Britain. Sivu 15.

16. JÄTTEEN HINTA

Pembroke County Council. n.d. An Agenda for Life. A Guide to Agenda 21. Sivu 7. Huomaa: valuuttakurssi muunnettu punnista euroiksi 11.4.2011 mukaan.

17. RUOKAJÄTE

- 1) Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus (MTT) 2010. Kotitalous kippaa roskeen 5 prosenttia ostamastaan ruuasta. MTT:n tiedote. Viitattu 26.1.2011. <https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/mtt/mtt/ajankohtaista/uutiset/2010/Kotitalous%20kipkaa%20roskeen%20viisi%20prosenttia%20ostamastaan%20ruuasta>
- 2) Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus (MTT) 2011. Kauppojen ruokahävikki yli kymmenen kiloa suomalaista kohti vuodessa. MTT:n tiedote. Viitattu 13.8.2011. <https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/mtt/mtt/ajankohtaista/uutiset/Kauppojen%20ruokah%20vikki%20yli%20kymmenen%20kiloa%20suomalaista%20kohti%20vuodessa>

18. YHDYSKUNTAJÄTTEET SUOMESSA

- 1) Tilastokeskus 2010. Yhdyskuntajätteen määrä laski. Julkaistu 23.11.2010. Tilastokeskuksen jätetilasto – Yhdyskuntajätteet 2009. Viitattu 26.1.2011. http://tilastokeskus.fi/til/jate/2009/jate_2009_2010-11-23_tie_001_fi.html
- 2) Tilastokeskus 2006. Yhdyskuntien sekajäte jätehuollon kompastuskivi. Julkaistu 13.12.2006. Tilastokeskuksen jätetilasto – Yhdyskuntajätteet 2005. Viitattu 26.1.2011. http://tilastokeskus.fi/til/jate/2005/jate_2005_2006-12-13_tie_001.html

19. TIELIIKENNE SUOMESSA

Liikennevirasto 2010. Tietilasto 2009. Liikenneviraston tilastoja 2/2010. Liikenne ja matkailu 2010. Helsinki: Edita Prima Oy. Viitattu 26.1.2011. <http://www.tiehallinto.fi/pls/wwwedit/docs/26793.PDF>

20. RUOKAKILOMETRIT

- 1) Metsäntutkimuslaitos (METLA) 2005. Indikaattori 3.10 – Metsien muiden kuin puutuotteiden määrät ja niiden taloudellinen merkitys. Viitattu 12.3.2011. <http://www.metla.fi/metinfo/kestavyys/k3/indikaattori-3-10.htm>
- 2) Tullihallitus 2011. Ulkomaankauppatilastojen jakelujärjestelmä ULJAS. Viitattu 12.3.2011. <http://uljas.tulli.fi/>

21. ETÄISYYDET

- WSP LT-Konsultit Oy, Liikenne- ja viestintäministeriö & Tiehallinto ja Ratahallintokeskus 2006. Henkilöliikennetutkimus 2004–2005. Viitattu 12.3.2011. <http://www.hlt.fi/raportti.htm>

22. ILMASTO LÄMPENEE

- 1) Ilmatieteen laitos 2009. Kulunut vuosikymmen Suomessa edellisiä lämpimämpi. Viitattu 28.1.2011. <http://legacy.fmi.fi/uutiset/index.html?A=1&Id=1262171973.html>
- 2) Ilmatieteen laitos 2010. Havaitut ilmastomuutoksen Suomessa. Suomen keskilämpötilan vaihtelut 1840-luvulta. Viitattu 28.1.2011. <http://ilmatieteenlaitos.fi/havaitut-ilmastonmuutokset-suomessa>
- 3) YLE Uutiset 2009. Tutkimus: Ilmastopäästöt lopetettava tällä vuosisadalla. Viitattu 28.1.2011. http://yle.fi/uutiset/ilmastonmuutos/2009/12/tutkimus_ilmastopaastot_lopetettava_talla_vuosisadalla_1282628.html

23. SÄHKÖSAUNAT

- Suomen luonnonsuojeluliitto 2011. Energiankulutus. Viitattu 7.3.2011. <http://www.sll.fi/luontojaymparisto/kestava/kulutusjatuotanto/ekoarkiopas/ekoarki09>

24. HALLINNOLLISIA HAASTEITA

- 1) Ympäristöministeriö 2010. Kansallinen kestävä kehityksen strategia. Viitattu 6.4.2011. <http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=50538>
- 2) Ympäristöministeriö 2010. Pohjoismainen kestävä kehityksen strategiatyö. Viitattu 6.4.2011. <http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=366331&lan=FI>
- 3) Ympäristöministeriö 2010. Arktisen neuvoston kestävä kehityksen työ. Viitattu 6.4.2011. <http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=5010&lan=FI>
- 4) Ympäristöministeriö 2009. Johannesburgin kestävä kehityksen huippukokous. Viitattu 6.4.2011. <http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=8139&lan=FI>
- 5) Ulkoasiainministeriö 2006. YK:n vuosituhtavoitteen. Viitattu 6.4.2011. <http://formin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=15321>

25. PAIKALLISTEN PALVELUJEN VÄHENEMINEN

- 1) Wikipedia/Päivittäistavarakauppa ry PTY. n.d. Kyläkauppa. Viitattu 11.4.2011. <http://fi.wikipedia.org/wiki/Kyl%C3%A4kauppa>
- 2) Päivittäistavarakauppa 2008–2009 -vuosijulkaisu. 2009. Päivittäistavarakauppa ry PTY. Viitattu 11.4.2011. http://www.pty.fi/fileadmin/pty_tiedostot/Julkaisut/PTY_Vuosijulkaisu_2008-2009_lores.pdf
- 3) Kilpeläinen, R. 2010. Kyläkoulut Suomessa. Maaseudun pienet koulut opettajien kuvaamina oppimis- ja kasvu ympäristönä. Jyväskylä: WS Bookwell Oy. Sivu 15.
- 4) Vuosikertomus. 1996. Suomen Posti Oy. Viitattu 11.4.2011. <http://web.lib.hse.fi/FI/yrityspalvelin/pdf/1996/fsuopost.pdf>
- 5) Vuosikertomus. 2007. Itella Oy. Viitattu 11.4.2011. <http://www.itella.fi/group/liitteet/taloustiedot/2007/vuosikertomus2007/>

26. LUOMUVILJELY

- Eurostat. 2010. Organic farming Organic area up by 21% in the EU between 2005 and 2008. Eurostatin tiedote 30/2010. Viitattu 31.3.2011: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/5-01032010-BP/EN/5-01032010-BP-EN.PDF

27. MAATIAISLAJIT

Karja, M. & Lilja, T. 2007. Alkuperäisrotujen säilyttämisen taloudelliset, sosiaaliset ja kulttuuriset näkökohdat. Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT:n julkaisuja 106. Jokioinen: MTT. Viitattu 1.4.2011. <http://www.mtt.fi/met/pdf/met106.pdf>

28. KEMIKAALEJA PUUVILLALLE

Welsh Local Government Association. 2004. Regeneration not stagnation, a manifesto for rural Wales.

29. JOULUN YMPÄRISTÖVAIKUTUS

Kemp, P./Wealden Times. n.d. A Green Christmas. Viitattu 11.4.2011. <http://www.wealdentimes.co.uk/green/ISSUE69/a-green-christmas.asp>

30. KALATALOUS

Taanila, E. 2011. Koordinaattori. Etelä-Suomen Kalatalousohjelma ESKO. Kesken Uudenmaan Kehittämisyhdistys KEHU ry. Haastattelu 8.3.2011.

31. SUKUPUUTTO

The Dream of the Earth 1990. Sierra Club books. Sivu 9.

32. TSHERNOBYL

Kostiainen, E. & Ylipieti, J. 2010. Radioaktiivinen cesium Suomen ruokasienissä. Säteilyturvakeskuksen julkaisuja STUK-A240/HELMIKUU 2010. Helsinki: Edita Prima Oy. Viitattu 1.4.2011. http://www.stuk.fi/julkaisut_maaraykset/tiivistelmat/a_sarja/fi_FI/stuk-a240/_files/83034446466252824/default/stuk-a240.pdf

33. YHTEISÖLLISYYS EDISTÄÄ TERVEYTTÄ

Hyypä, M. T. 2002. Elinvoimaa yhteisöstä. Sosiaalinen pääoma ja terveys. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy. Sivut 60 – 62.

34. MITÄ VILJELIJALLE JÄÄ KÄTEEN?

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK 2010. Viljelijän osuus elintarvikkeen hinnasta ei ole suuren suuri. Viitattu 31.3.2011. http://www.mtk.fi/maatalous/tuotanto_ja_markkinat/elintarvikkeen_hintarakenne/fi_FI/ruoan-hinta/

35. REILU KAUPPA

Reilun kaupan edistämisyhdistys ry. 2011. Reilun kaupan periaatteet. Viitattu 5.3.2011. <http://www.reilukauppa.fi/index.php?7>

36. KASVIHUONEKAASUPÄÄSTÖJEN SITOMINEN

Kuestermann, B., Kainz, M., Huelsenbergen, K.-J. 2008. Modeling carbon cycles and estimation of greenhouse gas emissions from organic and conventional farming systems. Renewable Agriculture and Food Systems: 23: 38-52. Viitattu 6.3.2011. <http://journals.cambridge.org/action/displayAbstract?fromPage=online&aid=1739604&fulltextType=RA&fileId=S1742170507002062>

37. VAPAAEHTOISTYÖ

KansalaisAreena ry 2011. Esittelydiat Kansalaisareenan Taloustutkimuksella vuonna 2010 teettämästä vapaaehtoistoimintaa koskevasta tutkimuksesta. Viitattu 13.8.2011. http://kansalaisareena.fi/Kansalaisareena_ja_vapaaehtoistoiminta.pdf

38. KULTAPAPU

1) Salvi, L. 2000. Kuluttamalla vaikutat. Kuluta harkiten – Vastuuviikon virikevihko. Viitattu 3.6.2011. <http://www.evl.fi/kua/vastuuviikko2000/virike/sivu13.html>
2) Paahtimoyhdistys. n.d. Kansainvälinen kahvikauppa. Viitattu 3.6.2011. <http://kahvi.net/index.php?k=1109013>
3) Avivará. n.d. Coffee in Guatemala. Viitattu 3.6.2011. <http://www.avivara.org/aboutguatemala/coffeeinguatemala.html>

39. LÄHIDEMOKRATIA

Kuntalaiset uudistuvissa kunnissa/ Paras-ARTTU-ohjelman tutkimuksia nro 9, Pekola-Sjöblom 2011. shop.kunnat.net/uploads/acta229_sisalto_ebook.pdf
Osallistumistapojen käyttö sekä osallistumistapojen vaikuttavuusarviot erikokoisissa ja -tyyppisissä kunnissa, taulukko 7.6 sivu 185

40. PALVELUIDEN KOETTU TÄRKEYS

Kuntalaiset uudistuvissa kunnissa/ Paras-ARTTU-ohjelman tutkimuksia nro 9, Pekola-Sjöblom 2011.

41. PALVELUTOIVEET

Kuntalaiset uudistuvissa kunnissa/ Paras-ARTTU-ohjelman tutkimuksia nro 9, Pekola-Sjöblom 2011. Tulostiivistelmät kuntalaistutkimuksen eri teemoista, sivu 206

42. KANSALAISVAIKUTTAMINEN

Kuntalaiset uudistuvissa kunnissa/ Paras-ARTTU-ohjelman tutkimuksia nro 9, Pekola-Sjöblom 2011. Yhdistys-/järjestötoimintaan osallistumisen vaikuttavuus, taulukko sivu 188

43. IDENTITEETTI

Kuntalaiset uudistuvissa kunnissa/ Paras-ARTTU-ohjelman tutkimuksia nro 9, Pekola-Sjöblom 2011. Enemmistö kuntalaisista tuntee yhteenkuuluvaisuutta kotikuntaansa, sivu 206

44. NUORTEN OSALLISTUMINEN

Suomalaiset osallistujina, oikeusministeriön julkaisu 2009:5 www.om.fi/Etusivu/
Julkaisut/1247667713779, Koululaisten ja nuorten järjestöosallistuminen, sivu 112

45. YHDISTYSAKTIIVISUUS

Suomalaiset osallistujina, oikeusministeriön julkaisu 2009:5, Yhdistysjäsenyydet ja osallistuminen, sivu 106

46. PERHEEN KASVATUSVASTUU

47. HYVINVOINNIN ALUEELLISET EROT

Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän julkaisu 3/2011. Jouni Ponnikas, Sirpa Korhonen, Hanna-Mari Kuhmonen, Kari Leinamo, Niklas Lundström, Antti Rehunen & Heli Siirilä
www.maaseutupolitiikka.fi/files/1657/Maaseutukatsaus_2011_www.pdf
Hyvinvoinnin osatekijöitä ja muuttuvia merkityksiä maaseudulla, sivu 57

48. MAASEUTUKULTTUURI

Ilkka Luoto/ Chydenius-instituutti. Väitöskirja ”Paikan tekstit ja niiden henki. Johdatus geosemiotiikkaan – matkakertomus paikan kulttuuriseen ytimeen”. Oulu 2008.

49. LASTEN YKSINOLO

”Suomalaisten tutkimusten mukaan peruskoululaisten vanhemmilla on 4 min aikaa päivässä kohtaamiseen lastensa kanssa.”

50. TERVEYS

- 1) Helakorpi, S., Laitalainen, E. & Uutela, A. 2010. Suomalaisen aikuisväestön terveyskäyttäytyminen ja terveys, kevät 2009. Terveiden ja hyvinvoinninlaitoksen (THL) raportti 7/2010, pdf-tiedosto. Viitattu 23.1.2011.
<http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/ce5ee5c1-6df4-44c2-bcd7-c3b735019570>
- 2) WSP LT-Konsultit Oy, Liikenne- ja viestintäministeriö & Tiehallinto ja Ratahallintokeskus 2006. Henkilöliikennetutkimus 2004–2005. Paino Dark Oy. Viitattu 23.1.2011.
http://hlt.fi/HTL04_loppuraportti.pdf
- 3) EnergyNet 2011. Finnish Fitness Plan. Kuopion yliopiston energiankulutuslaskuri eri liikunta-aktiiviteettien avulla. Viitattu 23.1.2011. http://ffp.uku.fi/cgi-bin/energynet03/energycosts.pl?session_id=56d0fa28c73f0e50b74fe14268add48c

Sinisten korttien lähteet

1. KESTÄVÄ KEHITYS ARJESSA

Salonen, A. O. 2010. Kestävä kehitys globaalin ajan hyvinvointiyhteiskunnan haasteena. Helsingin yliopiston käyttäytymistieteellisen tiedekunnan opettajankoulutuslaitoksen tutkimuksia 318. Helsinki: Helsingin yliopisto, pdf-tiedosto. Viitattu 5.4.2011.
<http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/63980/kestavak.pdf?sequence=1>

2. MAASEUTU ASUINPAIKKANA

Aho, S. & Ilola, H. 2004. Maaseutu suomalaisten asenteissa, toiveissa ja kokemuksissa. Lapin yliopiston kauppatieteiden ja matkailun tiedekunnan julkaisuja B. Tutkimusraportteja ja selvityksiä 2. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino. Sivu 130.

3. MAATI AISLAJIT

Maatiainen ry 2011. Etusivu. Viitattu 14.5.2011. <http://www.maatiainen.fi/index.html>

4. BIOMASSAT

1) FINBIO ry 2010. Bioenergiatietoa. Biopolttoaineet. Viitattu 6.3.2011.
<http://www.finbioenergy.fi/default.asp?sivuID=9166>
2) Green Futures 55. Nov/Dec 2005. Sivu 4.

5. AUTOT LIIKKUMAAN BIOKAASULLA

YLE Keski-Suomi 2011. Biokaasuauto kulkee karkkitekhaan jätteillä. YLE Keski-Suomi 8.3.2011. Viitattu 23.4.2011. http://yle.fi/alueet/keski-suomi/2011/03/biokaasuauto_kulkee_karkkitekhaan_jatteilla_2416853.html

6. TUULIPUISTOT

The New Economics Foundation (NEF) 2005. Democs kit on climate change. NEFin keskustelupeli ilmastonmuutoksesta.

7. PAIKALLISVALUUTTA

1) Keskipohjanmaa 2008. Toholammilla käytössä oma paikallisraha TOHO. Keskipohjanmaa-verkkolehti 23.5.2008. Viitattu 27.5.2011. <http://www.kp24.fi/uutiset/50914/Toholammilla-k%C3%A4yt%C3%B6ss%C3%A4-oma-paikallisraha-TOHO>
2) Saraste, A. 2011. Toholammilla ostokset voi maksaa tohoilla. YLE Uutiset / Kotimaa 31.5.2011. Viitattu 6.6.2011. http://yle.fi/uutiset/teksti/kotimaa/2011/05/toholammilla_ostokset_voi_maksaa_tohoilla_2603558.html

8. MIKÄ SITOUTTAA IHMISET JA KOULUT TUOTTAMAAN OMAN ENERGIANSAA?

Hub Research Consultants 2005. Seeing the light: the impact of micro-generation on the way we use energy. Sustainable Consumption Roundtable. October 2005. Sivut 54 ja 71.

9. LÄHIRUUAN SUOSIMISEN HYÖDYT

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto (MTK). n.d. Miksi lähiruokaa? Viitattu 10.4.2011. http://www.mtk.fi/maatalous/ruoka/lahiruoka/fi_FI/miksi_lahiruokaa/

10. LÄHIRUUAN KÄYTTÖ JULKISISSA KEITTIÖISSÄ

Vänttinen, R. & Korpi-Vartiainen, J.-P. 2010. Lähiruuan käyttö julkisen sektorin ammattikeittiöissä. Ruokatuoantosektorin aluetaloudellinen hyöty Pohjois-Savossa. Sisä-Savon seutuyhtymän julkaisuja 1/2010. Viitattu 20.3.2011.
http://www.sisa-savonseutuyhtyma.fi/www/fi/kehittamishankkeet/elintarvikealan_viestinta_ja_koordinaatiohanke/Aineistot/Lahiruuan_kaytto_julkisissa_ammattikeitioissa2010web.pdf

11. FESTIVAALIT JA TAPAHTUMAT

Ahola, H. – R. 2010. Tapahtuman taloudelliset vaikutukset, Case: Haapavesi Folk Music Festival 2010. Lahden ammattikorkeakoulu. Matkailun koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 26.4.2011. https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/23314/Ahola_Helja-Riitta.pdf?sequence=1

12. UUTTA ELÄMÄÄ KYLÄÄN

1) Mettälä, A. 2011. Kylien aika: Vuolenkoskelaiset tekevät tulevaisuutensa itse. Viitattu 25.4.2011. <http://www.maaseutu.fi/fi/index/viestinta/uutiset/vuolenkoskelaisetkekevattulevaisuutensaitse.html>

2) Varis, K. 2009. Omakylä Vuolenkoski 1 (1), 4–7. Omakylä Vuolenkoski-lehti. Viitattu 25.4.2011. http://www.omakylävuolenkoski.fi/documents/Lehti1_10.pdf

13. KYLÄLÄISTEN HIIHTOKESKUS

Etelä-Suomen Sanomat/STT 2011. Hartolan Vuorenkylässä asuu sinnikkyys. Etelä-Suomen Sanomat -verkkolehti 2.1.2011. Viitattu 4.4.2011. <http://www.ess.fi/?article=309204>

14. TARVE ASTUA ASKEL TAAKSEPÄIN

ERM UK. 2000. Maximising the Environmental Sustainability of the West Wales and the Valleys Objective 1 Programme. Sivu 7.

15. KOLME TAPAA SUHTAUTUA ALUEIDEN KEHITTÄMISEEN

ERM UK. 2000. Maximising the Environmental Sustainability of the West Wales and the Valleys Objective 1 Programme. Sivu 7.

16. AIKAPANKKI

Pukki, K. 2008. Vaihtopiiriläiset kauppaavat palveluitaan paikallisrahalla. Helsingin Sanomat 1.6.2008. Viitattu 20.6.2011. <http://www.hs.fi/kaupunki/artikkeli/Vaihtopiiril%C3%A4iset+kauppaavat+palveluitaan+paikallisrahalla/HS20080601SI1KA04qo0>

17. MAISEMANHOITO

1) Ympäristöministeriö 2010. Lapin ensimmäinen maisemanhoitoalue perustettiin Pelkosenniemen. Ympäristöministeriön tiedote. Viitattu 10.5.2011.

<http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=356721&lan=fi&clan=fi>

2) Kokko, M., Kurkela, A., Pihkala, A. & Tallavaara K. 2009. Suomen ympäristö 9/2009, Rakennettu ympäristö. Komiat kylät pohjoisen maisemassa. Kairalan ja Luiron maisemanhoitoalueen, hoito- ja käyttösuunnitelma. Viitattu 14.5.2011.

<http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=331836&lan=fi&clan=fi> (Sivuilla linkki sähköiseen kirjaan).

18. NUORTEN KYLÄT

Nuorten Kylät -hanke / Kymijoen nuorisoyhdistys 2010. Hanke pätkinänkuoressa. Viitattu 23.4.2011. http://www.nuortenkylat.fi/index.php?tk_polku_sivut=23

19. TALOYHTIÖIDEN YMPÄRISTÖEKSPERTIT

4V-hanke. Ympäristöekspertti joka talossa. Viitattu 14.5.2011.

http://www.4v.fi/4v-hanke/hyvät_kaytannot/hk/ymparistoekspertti_joka_talossa/

20. TAVARAT YHTEISEEN KÄYTTÖÖN

4V-hanke. Yhteiskäyttötavarat. Viitattu 14.5.2011.

http://www.4v.fi/4v-hanke/hyvät_kaytannot/hk/yhteiskayttotavarat/

21. VESIOSUUSKUNTA

Weckström, H. 2011. Puhdistamo yhdistää kylän. Artikkelit Tekniikan maailman Rakennusmaailma 3/2011. Viitattu 14.5.2011.

http://www.goodwell.fi/asiakkaat/goodwell/www.goodwell.fi/content_images/TM_Rakennusmaailma.pdf

22. KYLÄN KULTTUURIPOLKU

- 1) Suomen muinaispolut, Museovirasto. n.d. Laitila, Untamala. Viitattu 22.4.2011.
<http://www.muinaispolut.fi/polkukuvaukset/untamala.html>
- 2) Unmalan kylä ry. 2011. Untamalan kulttuuripolku. Viitattu 22.4.2011.
<http://www.untamala.fi/kulttuuripolku.php?id=7&laskuri=033>

23. LÄHI- JA LUOMURUOKAA PÄIVÄKODISSA

- 1) Päiväkoti Luonnonhelma. n.d. Päiväkoti Luonnonhelma. Viitattu 23.4.2011.
<http://luonnonhelma.tammilehto.info/>
- 2) Etelän Uutiset 2010. Metsäretkiä ja lapsuuden oleilua kodinomaisessa ilmapiirissä. Etelän Uutiset -verkkolehti 14.11.2010. Viitattu 23.4.2011.
<http://www.etela.com/uutiset/2010/101114-7.html>

24. YHTEISKYLÄ

- Kangasalan Yhteiskylä 2010. Intro. Viitattu 13.8.2011.
<http://www.yhteiskyla.net/index.htm>

25. KYLÄTALON LÄMMITYS

- 1) Leinmäen kyläyhdistys ry. n.d. Kylätalo-hanke. Viitattu 4.4.2011.
<http://www.leinmaki.fi/Euhanke/>
- 2) Vihdin Uutiset 2011. Selin monitoimitalossa siirrytään maalämpöön. Vihdin Uutiset -verkkolehti 9.2.2011. Viitattu 24.4.2011. <http://www.vihdinuutiset.fi/artikkeli/17494-selin-monitoimitalossa-siirrytaan-maalampoon>

26. ALA-MALMIN PERUSKOULU

- Motiva 2010. Aurinkopaneeli ja tuuliturbiini opetusvälineinä. Viitattu 23.4.2011.
http://www.motiva.fi/julkinen_sektori/koulut_oppilaitokset/kaytannon_opetusesimerkkeja/aurinkopaneeli_ja_tuuliturbiini_opetusvalineina

27. TEKSTIViestipalvelu

- Urajärven kyläyhdistys 2009. Ruta-Ura. Urajärvellä tapahtuu. 1/2009. Viitattu 13.8.2011.
http://www.phnet.fi/kylat/urajarvi/ruta-ura_kesa_09.pdf

28. KYLÄKAUPAT

- Suomen Kylätoiminta ry. 2006. Kylätoiminta ylläpitää lähipalvelu-uskollisuutta. Teoksessa Hausen, H., Häme, L. & Saloranta, M. (toim.) Kylien elinolot paremmiksi yhteistoimin. Suomen Kylätoiminta ry:n julkaisu 1/2006. Kuopio: Suomen Graafiset Palvelut. Sivut 56–57.

29. TIETOLIikenneyhTEYDET

- Suomen Kylätoiminta ry. 2006. Valokuitu maksaa mutta herättää innostusta. Teoksessa Hausen, H., Häme, L. & Saloranta, M. (toim.) Kylien elinolot paremmiksi yhteistoimin. Suomen Kylätoiminta ry:n julkaisuja 1/2006. Kuopio: Suomen Graafiset Palvelut. Sivut 52–53.

30. YHTEISÖLLISYYS

- Lahden Tiede- ja yrityspuisto (AKO) & Päijät-Hämeen kylät 2007. Lusin kyläpalvelupäivä alueen ikääntyville -toimintamalli /Kyllikki -hanke. Kyllikki -hankkeen loppuraportin liite 1. Viitattu 22.8.2011. <http://www.phkylat.fi/file/files/Lusin%20malli.pdf>

31. KANSALLISPUISTOT

- Tapaninen, M./Metsähallitus 2011. Kansallispuisto kannattaa. Maaseutu & Matkailu -lehti. Matkailun teemaryhmän tiedotuslehti 16 (1). Sivut 7–9.

32. GPS-RETKET

- Susiluoma, Heikki/Ekointernet Oy 2011. GPS-retket avaavat uusia mahdollisuuksia luontomatkailuun. Maaseutu & Matkailu -lehti. Matkailun teemaryhmän tiedotuslehti 16 (1). Sivut 16–17.

33. KYLÄMATKAILU

- 1) Osuuskunta Vuonis. n.d. Matkailuyritykset. Viitattu 14.4.2011.
<http://www.vuonis.net/sivut/matkailuyritykset.htm>
- 2) Kuivalainen, R. 2007. Vuonisahti – kylämatkailua jo vuosikymmeniä. Teoksessa Vesterinen, N. (toim.) Maaseutumatkailun puoli vuosisataa – artikkeleita kehittämisen eri näkökulmista. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän julkaisuja 4/2007. Vammala: Vammalan Kirjapaino Oy. Sivut 93 – 101.

34. LUONTOLIIKUNTA-ALUEEN KEHITTÄMINEN

- Maaseutuverkosto 2010. Vuoden ympäristöpanostus, Vihiluodon rantareitit.
Parhaat käytännöt 2010 -esite. Sivu 23.

35. TAIDE JA KÄSITYÖLÄISYYS

- 1) Onoma, Fiskarsin käsityöläisten, muotoilijoiden ja taiteilijoiden osuuskunta 2011. Fiskarsin käsityöläisten, muotoilijoiden ja taiteilijoiden osuuskunta. Viitattu 27.4.2011.
<http://www.onoma.org/fi/osuuskunta/index.php>
- 2) Etelän Uutiset/Etelä-Uusimaa 2011. Fiskarissa ihmetellään kouluverkkosuunnitelmia. Etelän Uutiset -verkkolehti 10.3.2011. Viitattu 27.4.2011.
<http://www.etela.com/uutiset/2011/110310-5.html>

36. PALVELUT KYLÄLLÄ

- Lammensivu, H. 2004. Tennilän kansakoululla harrastetaan ja hoidetaan lapsia. Teoksessa Smeds-Nylund, A.-S. (toim.) Kylätalous. Yhteisötalouden käsikirja. Suomen Kylätoiminta ry:n opas. Kuopio: Suomen Graafiset Palvelut Oy. Sivut 29 – 31.

37. KULTTUURIPERINTÖ

- Hausjärvi-Seura ry. 2011. Hausjärvi-Seura. Viitattu 25.5.2011.
<http://www.hyrinet.fi/Hyrinet/Yhdistykset/Hausjarvi-Seura-Ry/>

38. LAPSET JA NUORET

- Tornion kylät 2011. Sattajärvi. Toiminta. Viitattu 23.4.2011. http://www.tornionkylät.fi/sattajarvi/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=7&Itemid=48

39. KYLÄLEHTI

- 1) Sirkkala, R. 2005. Maaseudun palveluaukot ja kolmas sektori. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä, Maa- ja metsätalousministeriö. Viitattu 10.4.2011.
<http://www.helsinki.fi/ruralia/julkaisut/coopteam/liitteet/RS.pdf>
- 2) Eräjärven Kehittämisyhdistys ry. 2011. Purkiainen. Viitattu 10.4.2011.
http://www.ylapirkanmaa.fi/orivesi/erajarvi/tekstisivu.tmpl?sivu_id=392

40. ETÄOPETUS KYLÄKOULUSSA

- 1) Linkoranta, T. Kyläasiamies, Varsinais-Suomen Kylät ry:n kyläasiamies, Kylä välittää -hanke 31.3.2011. Peli. Vastaanottaja Siina Hara. [Sähköpostiviesti] Viitattu 5.4.2011.
- 2) Naantalın kaupunki 2010. Merta ei voi kahlita, eikä saaristolaisen ajattelua. Viitattu 10.4.2011: http://www.naantali.fi/opetus_ja_koulutus/koulut/velkua/fi_FI/etusivu/

41. RUOKAPIIRI

- Vantaan Sanomat 2011. Ruokapiiri pyörii, vaikka luomua saa lähikaupasta. Vantaan Sanomat -verkkolehti 30.4.2011. Viitattu 22.8.2011. <http://www.vantaansanomat.fi/artikkeli/51446-ruokapiiri-pyorii-vaikka-luomua-saa-lahikaupasta>

42. PAIKALLISET LUONNONVARAT

- 1) Sompion kylä 2006. Lokan luonnonvaraosuuskunta. Viitattu 24.4.2011.
<http://www.sodankyla.fi/muut/lokka/osuusku.htm>
- 2) Rekilä, K. 2004. Sodankylän Lokan kylä – kylä, joka ei suostunut häviämään. Teoksessa Smeds-Nylund, A.-S. (toim.) Kylätalous. Yhteisötalouden käsikirja. Suomen Kylätoiminta ry:n opas. Kuopio: Suomen Graafiset Palvelut Oy. Sivut 19 – 20.

43. KULTTUURIPERINTÖ

Juupajoki Seura ry. n.d. Kallenaution Kievari Juupajoki. Viitattu 21.4.2011.
<http://www.kallenautio.fi/index.html>

44. YHTEINEN MAATILA

- 1) Kylä välittää -hanke 2011. Opintomatka Walesin Pembrokeshiren Local Action Network for Enterprise and Development PLANED:n vieraaksi 14.- 18.6.2011. Matkaraportti.
- 2) Caerhys Farm, St Davids Pembrokeshire. 2011. Caerhys Organic Community Agriculture. Viitattu 21.8.2011. <http://www.stdavids.co.uk/coca/>
- 3) Biodynamic Farming and Gardening Association 2009. Community Supported Agriculture: An Introduction to CSA. Viitattu 21.8.2011.
<http://www.biodynamics.com/csa.html>

45. SOKOJAN KYLÄTALO

- 1) Sokojan kylätalo. n.d. Toiminta. Viitattu 9.4.2011.
http://www.kpnet.com/saka_byagard/toiminta.htm
- 2) Sirkkala, R. 2005. Maaseudun palveluaukot ja kolmas sektori. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä, Maa- ja metsätalousministeriö. Viitattu 10.4.2011.
<http://www.helsinki.fi/ruralia/julkaisut/coopteam/liitteet/RS.pdf>

46. BIOENERGIA

- 1) Maaseutuverkosto 2011. Kuortaneen energiaosuuskunta: Yritystuet mahdollistivat yritysidean toteutuksen. Viitattu 7.3.2011. <http://www.maaseutu.fi/fi/index/yritytajyys/yrityjaesimerkkeja/arkisto/energiaosuuskunta.html>
- 2) Kuortaneen energiaosuuskunta 2008. Osuuskunnan esittely. Viitattu 7.3.2011.
<http://www.keo.coop>

47. VEDEN SÄÄSTÄMINEN

Viestintätoimisto Pohjoisranta Oy / CisionWire 2010. Vedetön pisuaari säästää 100 000 litraa puhdasta vettä vuodessa. Viitattu 24.4.2011.
<http://www.cisionwire.fi/viestintatoimisto-pohjoisranta-oy/vedeton-pisuaari-saastaa-100-000-litaa-puhdasta-vetta-vuodessa51536>

48. ENERGIATEHOKKAAT RAKENNUKSET

- 1) Kuopas Oy 2011. Kuopion opiskelija-asunnot Oy:n nollaenergiakerrostalo palkittiin energiatehokkuuden edistämisestä. Lehdistötiedote 7.4.2011. Viitattu 9.5.2011.
http://www.nollaenergia.fi/dokumentit/20110407_kuopio_lehdistotiedote.pdf
- 2) YLE Savo 2010. Nollaenergian mallitalo rakentumassa Kuopioon. YLE Savo 20.04.2010. Viitattu 9.5.2011. http://yle.fi/alueet/savo/2010/04/nollaenergian_mallitalo_rakentumassa_kuopioon_1617816.html

49. KOMPOSTOINTI

Pyhäjärven Kolmikanta ry. 2010. Toimintakertomus vuodelta 2009. Viitattu 21.4.2011.
<http://www.pyhajarvikk.com/toimintakertomus.htm>

50. KYLÄKOULU

Vihtijärvellä pelastettiin koulu. YLE Helsinki/ Tero Ylioja 31.7.2009,
http://yle.fi/alueet/helsinki/uusimaa/2009/07/vihtijarven_koulu_pelastui_talkoovoimin_900407.html

Lähteet

Hughes, S. Community & Sustainability Manager, PLANED 21.3.2011. Sustainability tool / the Finnish version. Vastaanottaja Siina Hara. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 22.3.2011.

Kaskinen, P. Uudenmaan kyläasiamies, Västnylands Byar rf – Länsi-Uudenmaan Kylät ry:n toiminnanjohtaja 2.4.2011. Peli. Vastaanottaja Siina Hara. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 5.4.2011.

Kylä välittää -hanke. 2009. Hankesuunnitelma. Viitattu 5.4.2011.
http://www.hameenkylat.net/images/stories/pdf/Hankesuunnitelma_Kyla_Valittaa.pdf

Leppänen, E. Hämeen Kylät ry:n kyläasiamies, Kylä Välittää -hanke 4.4.2011. Peli. Vastaanottaja Siina Hara. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 5.4.2011.

Salonen, A. O. 2010. Kestävä kehitys globaalien ajan hyvinvointiyhteiskunnan haasteena. Helsingin yliopiston käyttötieteellisen tiedekunnan opettajankoulutuslaitoksen tutkimuksia 318. Helsinki: Helsingin yliopisto, pdf-tiedosto. Viitattu 5.4.2011. <http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/63980/kestavak.pdf?sequence=1>

Suomen kestävän kehityksen toimikunta 1994. Kestävä kehitys. Raportti määritelmää pohtineen työryhmän keskusteluista. Professori Pentti Malaskan johtaman työryhmän laatima muistio kestävän kehityksen määritelmästä. Viitattu 18.5.2011. <http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=85409&lan=fi>

Sustainability Tool Manual. n.d. Pembrokeshire Local Action Network for Enterprise and Development (PLANED). Walesilainen käsikirja kestävän kehityksen korttien käyttöön.

Sustainability Tool Manual. Supporting sustainable communities manual. n.d. Pembrokeshire Local Action Network for Enterprise and Development (PLANED). Uudistettu versio walesilaisesta käsikirjasta kestävän kehityksen korttien käyttöön.

Kestävä KYLÄ

Kylä välittää -hanke

